

INTERNATIONELLA KATALOGISERINGSPRINCIPER

Inledning

IFLA:s *Statement of Principles* – vanligen kallat "Parisprinciperna" ("*Paris principles*") – antogs vid 1961 års internationella konferens om katalogiseringsprinciper.¹ Principernas mål - att utgöra en grundval för internationell standardisering av katalogisering – måste betraktas som uppnått: de flesta regelverk för katalogisering som sedan dess utvecklats världen över har helt eller åtminstone i hög grad följt Parisprinciperna.

Över fyrtio år senare använder katalogisatörer och kataloganvändare i hela världen OPAC:s (*Online Public Access Catalogues*), vilket gjort det ännu mer angeläget att ha en gemensam uppsättning internationella katalogiseringsprinciper. Nu, i början av 2000-talet har IFLA tagit initiativet till ett nytt principdokument som kan användas i online-kataloger och vidare sammanhang. Den viktigaste principen är att gagna katalogens användare.

Detta dokument ersätter Parisprinciperna och vidgar ramen för dessa, så att den omfattar inte enbart verk huvudsakligen bestående av text, utan alla alla typer av material; inte enbart val och utformning av uppslag, utan alla aspekter av bibliotekskatalogernas bibliografiska data och auktoritetsdata. Dokumentet innehåller inte bara principer och mål (det vill säga katalogens funktioner), utan även vägledande regler som bör ingå i regelverk för kataloger världen över, samt vägledning beträffande sök- och återvinningsmöjligheter.

Dokumentet täcker:

1. Tillämpningsområde
2. Allmänna principer
3. Entiteter, attribut och relationer
4. Katalogens mål och funktioner
5. Bibliografisk beskrivning
6. Sökingångar
7. Underlag för sökmöjligheter

Dessa principer bygger på världens stora katalogiseringstraditioner,² och även på den konceptuella modell som presenteras i IFLA:s *Functional Requirements for Bibliographic Records* (FRBR).³

¹ International Conference on Cataloguing Principles (Paris : 1961). *Report*. – London : International Federation of Library Associations, 1963, s. 91-96. Även tillgänglig i: *Library Resources and Technical Services*, v. 6 (1962), s. 162-167; samt International Conference on Cataloguing Principles (1971). *Statement of principles adopted at the International Conference on Cataloguing Principles, Paris, October, 1961*. Annotated ed. London: IFLA Committee on cataloguing

² Cutter, Charles A., *Rules for a Dictionary Catalog*. 4th ed., rewritten. Washington, D.C.: Government Printing office. 1904, Ranganathan, S.R., *Heading and Canons*. Madras [India]: S. Viswanathan, 1955 och Lubetzky, Seymour, *Principles of Cataloging. Final Report. Phase I: Descriptive Cataloging*. Los Angeles, Calif.: University of California, Institute of Library Research, 1969.

³ *Functional Requirements for Bibliographic Records: Final report*. – Munich : Saur, 1998. (IFLA UBCIM publications new series; v. 19) Tillgänglig på IFLA:s hemsida: <http://www.ifla.org/VII/s13/frbr/> (september 1997, med tillägg och rättelser fram till februari 2008). Svensk översättning finns tillgänglig på http://www.biblioteksforeningen.org/komm/katalog/frbr/FRBR_svenska.pdf. FRBR-modellen kommer snart att utvidgas genom *Functional Requirements for Authority Data* (FRAD) och *Functional Requirements for Subject Authority Data* (FRSAD).

Förhoppningsvis kommer dokumentet att öka det internationella utbytet av bibliografisk information och auktoritetsinformation, och vägleda dem som utformar katalogregler i deras arbete för ett internationellt regelverk för katalogisering.

1. Tillämpningsområde

Dessa principer är avsedda att vägleda utformningen av katalogiseringsregler. De gäller för bibliografiska uppgifter, auktoritetsuppgifter och dagens bibliotekskataloger. Principerna kan även användas för bibliografier och andra informationssamlingar som skapas av bibliotek, arkiv, museer och andra verksamheter.

Syftet med principerna är att tillhandahålla ett konsekvent förhållningssätt till deskriptiv katalogisering och ämneskatalogisering av bibliografiska resurser av alla slag.

2. Allmänna principer

Ett flertal principer styr uppbyggnaden av regelverk för katalogisering.⁴ Den viktigaste av dessa är *användarnytta*.⁵

- 2.1. *Användarnytta*. Beslut om hur beskrivningar och kontrollerade namnformer för åtkomst skall utformas bör fattas med tanke på användaren.
- 2.2. *Allmänt bruk*. Det språk som används i beskrivningar och kontrollerade sökingångar bör vara detsamma som användarmajoritetens.
- 2.3. *Representativitet*. Beskrivningar och kontrollerade namnformer bör baseras på hur entiteterna beskriver sig själva.
- 2.4. *Riktighet*. Den beskrivna entiteten bör vara troget återgiven.
- 2.5. *Tillräcklighet och nödvändighet*. I beskrivning och kontrollerade namnformer bör endast de dataelement ingå som krävs för att uppfylla användarbehoven och som är viktigast för att unikt identifiera en entitet.
- 2.6. *Signifikans*. Dataelement bör vara bibliografiskt signifikanta.
- 2.7. *Ekonomi*. När det finns olika sätt att uppnå ett mål bör det väljas som bäst främjar den totala ekonomin (det vill säga som innebär lägst kostnad eller enklast metod).
- 2.8. *Konsekvens och standardisering*. Beskrivning och konstruktion av sökingångar skall standardiseras så mycket som möjligt. Detta medför större konsekvens, vilket i sin tur ökar möjligheterna att dela bibliografisk information och auktoritetsinformation.
- 2.9. *Samordning*. Beskrivningar av alla materialtyper och kontrollerade namnformer för alla entiteter skall så långt det är möjligt göras med hjälp av en gemensam regeluppsättning.

Reglerna i ett regelverk för katalogisering bör vara *försvarbara* och *inte godtyckliga*. I vissa situationer kan dessa principer komma att motsäga varandra. I dessa fall bör en försvarbar, praktisk lösning väljas.

3. Entiteter, attribut och relationer

Ett regelverk för katalogisering bör ta hänsyn till de entiteter, attribut och relationer som definierats i konceptuella modeller över den bibliografiska världen.⁶

⁴ Detta avsnitt bygger på bibliografisk litteratur, särskilt Ranganathan och Leibniz som de sammanfattats i Elaine Svenonius' *The Intellectual Foundation of Information Organization*. Cambridge, Mass.: MIT Press, 2000, s. 68. Vad beträffar ämnestesauri finns andra tillämpliga principer som ännu inte ingår i detta dokument.

⁵ Principerna 2.2 till 2.9 har ingen inbördes ordning.

⁶ De konceptuella modeller som definierats av IFLA är FRBR, FRAD och FRSAD.

3.1. Entiteter

Följande entiteter kan representeras av bibliografisk information och auktoritetsinformation:

- Verk
- Uttryck
- Manifestation
- Exemplar⁷
- Person
- Familj
- Institution⁸
- Koncept
- Objekt
- Händelse
- Plats.⁹

3.2. Attribut

De attribut som identifierar varje entitet bör användas som dataelement.

3.3. Relationer

Bibliografiskt signifikanta relationer mellan entiteterna bör fastställas.

4. Katalogens mål och funktioner¹⁰

Katalogen bör vara ett kraftfullt och effektivt verktyg som gör det möjligt för användaren:

4.1. att hitta bibliografiska resurser i en samling genom att använda resursernas attribut och relationer som sökingångar

4.1.1. att hitta enskilda resurser

4.1.2. att hitta grupper av resurser som består av:

- alla resurser som hör till samma verk
- alla resurser som gestaltar samma uttryck
- alla resurser som representerar samma manifestation
- alla resurser som hör samman med en bestämd person, familj eller institution
- alla resurser inom ett bestämt ämne
- alla resurser som kan definieras på annat sätt (samma språk, utgivningsort, utgivningsår, innehållstyp, bärartyp etc.), vanligtvis som en sekundär begränsning av sökresultatet

4.2. att identifiera en bibliografisk resurs eller agent (det vill säga att kunna fastställa att den beskrivna entiteten verkligen är den man söker eller att skilja mellan två eller fler entiteter med liknande egenskaper)

⁷ Verk, uttryck och manifestation är entiteter i FRBR-modellens grupp 1.

⁸ Person, familj och institution är entiteter från grupp 2 och beskrivs i FRBR- och FRDA-modellerna.

⁹ Koncept, objekt, händelse och plats är entiteter i FRBR-modellens grupp 3. Alla entiteter (från grupperna 1-3) kan utgöra ämnet för ett verk.

¹⁰ 4.1-4.5 bygger på Svenonius, Elaine. *The Intellectual Foundation of Information Organization*. Cambridge, Mass.: MIT Press, 2000

- 4.3.** att **välja** en bibliografisk resurs som passar användarens behov (det vill säga att urskilja en resurs som motsvarar användarens krav vad beträffar medium, innehåll, bärare etc. eller att välja bort resurser som inte passar användarbehoven)
- 4.4.** att **förvärva** eller **få tillgång till** ett beskrivet exemplar (det vill säga att tillhandahålla information som gör det möjligt för användaren att förvärva ett exemplar genom köp/lån, eller att få tillgång till ett elektroniskt exemplar via nätet); eller att använda, förvärva eller få tillgång till auktoritetsinformation eller bibliografisk information
- 4.5.** att **navigera** i en katalog och kunna ta sig vidare (det vill säga att navigation möjliggjorts genom ett logiskt arrangemang av bibliografisk information och auktoritetsinformation och att tydliga navigationsmöjligheter presenteras – dessa innefattar relationer mellan verk, uttryck, manifestationer, exemplar, personer, familjer, institutioner, koncept, objekt, händelser och platser)

5. Bibliografisk beskrivning

- 5.1.** Som regel skall varje manifestation få en separat bibliografisk beskrivning.
- 5.2.** En typisk bibliografisk beskrivning bör bygga på exemplaret som representation av manifestationen och kan innehålla attribut som hör till de gestaltade verken och uttrycken.
- 5.3.** Deskriptiv information skall bygga på en internationellt erkänd standard.¹¹
- 5.4.** Beskrivningar kan göras på flera olika fullständighetsnivåer, beroende på syftet med katalogen eller den bibliografiska filen. Uppgift om beskrivningens fullständighetsgrad bör meddelas användaren.

6. Sökingångar

6.1. Allmänt

Sökingångar för att återvinna bibliografisk information och auktoritetsinformation måste utformas i enlighet med de allmänna principerna (se **2. Allmänna principer**).

Sökingångarna kan vara kontrollerade eller okontrollerade.

6.1.1. Kontrollerade sökingångar bör finnas för auktoriserade former och variantformer av namn för entiteter som personer, familjer, institutioner, verk, uttryck, manifestationer, exemplar, koncept, objekt, händelser och platser. Kontrollerade sökingångar borgar för den konsekvens som behövs för att man skall kunna samla de bibliografiska posterna för olika grupper av resurser.

6.1.1.1. Auktoritetsposter bör skapas för att möjliggöra kontroll av de auktoriserade namnformer, variantformer av namn och identifikatorer som används som sökingångar.

6.1.2. Okontrollerade sökingångar (som inte kontrolleras av auktoritetsposter) kan

¹¹ För bibliotekssamfundet är denna internationella standard *International Standard Bibliographic Description*.

användas som bibliografisk information för namn, titlar (t.ex. titeln som den faktiskt förekommer på en manifestation), koder, nyckelord etc.

6.2. Val av sökingång

6.2.1. Som sökingångar i **bibliografiska poster** skall följande anges: auktoriserade sökingångar (kontrollerade) för de verk och uttryck som gestaltas i resursen, manifestationens titel (vanligtvis okontrollerad) och auktoriserade sökingångar för verkens upphovsmän.

6.2.1.1. Institution som upphovsman: En institution skall anses vara upphovsman till sådana verk som uttrycker institutionens gemensamma åsikt eller verksamhet, eller då titelns ordalydelse tillsammans med verkets natur tydligt visar att institutionen har ett gemensamt ansvar för verkets innehåll. Detta gäller även om en person angivits som upphovsman i egenskap av tjänsteman eller anställd vid institutionen.

6.2.2. Utöver detta skall i **bibliografiska poster** anges auktoriserade sökingångar för personer, familjer, institutioner och ämnen som bedöms vara viktiga för att hitta och identifiera den bibliografiska resurs som beskrivs.

6.2.3. Som sökingångar i **auktoritetsposter** skall såväl entitetens auktoriserade namnform som variantformer av namnet anges.

6.2.4. Som ytterligare sökingångar kan relaterade entiteters namn anges.

6.3. Auktoriserade sökingångar

Den auktoriserade sökingången för namnet på en entitet bör vara angiven i en auktoritetspost tillsammans med entitetens identifikatorer och variantformer av namnet. De auktoriserade sökingångarna kan behöva användas som standardinställning för visningsformatet.

6.3.1. Auktoriserade sökingångar måste utformas enligt en standard.

6.3.2. Språk och skriftart för auktoriserade sökingångar

6.3.2.1. Då namn förekommer på flera språk och/eller skriftarter bör man i valet av auktoriserad sökingång i första hand utgå från den information man finner på manifestationer av verket uttryckta i dess originalspråk och –skriftart;

6.3.2.1.1. men om originalspråket eller –skriftarten normalt inte används i katalogen, kan man i valet av auktoriserad sökingång utgå från de former som finns på manifestationer eller i referenskällor på de språk eller i den skriftart som bäst passar katalogens användare.

6.3.2.1.2. Då så är möjligt skall tillgång ges på originalets språk och skriftart, genom en kontrollerad sökingång, antingen som auktoriserad namnform eller variantform av namnet.

6.3.2.2. Om katalogiserande institution önskar translitterera skall man följa ett internationellt standardiserat translittereringsschema.

6.3.3. Val av auktoriserad sökingång

Då man väljer auktoriserad sökingång för en entitet bör man utgå från det namn som identifierar entiteten på ett konsekvent sätt, antingen det som oftast förekommer på manifestationerna eller ett välkänt namn som passar kataloganvändarna (t.ex. "konventionellt namn") från referenskällorna.

6.3.3.1. Val av auktoriserad sökingång för person, familj, institution

Om en person, familj eller institution använder olika namn eller varierande namnformer bör ett namn eller en namnform väljas som utgångspunkt för den auktoriserade sökingången för varje särskiljbar identitet.

6.3.3.1.1. Då manifestationer och/eller referenskällor innehåller olika former av ett namn och skillnaden inte består i olika sätt att ange samma namn (t.ex. fullständiga namn respektive kortformer), bör man utgå från:

6.3.3.1.1.1. ett vedertaget (eller "konventionellt") namn snarare än det officiella, då detta finns angivet, alternativt:

6.3.3.1.1.2. det officiella namnet, då inget vedertaget eller konventionellt namn finns angivet.

6.3.3.1.2. Om en institution över tiden har använt flera olika namn vilka inte kan betraktas som mindre variationer av samma namn, skall varje entitet som kännetecknas av ett signifikant namnbyte betraktas som en ny entitet. Den auktoritetsinformation som beskriver varje entitet skall länkas, vanligtvis genom att äldre och nyare auktoriserade namnformer för institutionen kopplas samman.

6.3.3.2. Val av sökingång för verk och uttryck

Då ett verk har flera titlar skall en av dem väljas för att utgöra grunden för den auktoriserade sökingången för verket/uttrycket.

6.3.4. Namnformer för auktoriserade sökingångar

6.3.4.1. Namnformer för personer

Då ett personnamn består av flera ord skall praxis för det land och språk som i manifestationer och referenskällor är starkast associerat med personen ifråga avgöra vilket ord som skall utgöra det första i den auktoriserade sökingången.

6.3.4.2. Namnformer för familjer

Då ett familjenamn består av flera ord skall praxis för det land och språk som i manifestationer och referenskällor är starkast associerat med familjen ifråga avgöra vilket ord som skall utgöra det första i den auktoriserade sökingången.

6.3.4.3. Namnformer för institutioner

För institutioner skall den auktoriserade sökingången bestå av namnet i rak följd, som det förekommer i manifestationer och referenskällor, utom då:

6.3.4.3.1. institutionen är del av en jurisdiktion eller myndighet över ett visst område bör den auktoriserade sökingången innehålla det namn som för

närvarande används för det aktuella området på det språk och i den skriftart som bäst passar katalogens användare, eller

6.3.4.3.2. institutionsnamnet innebär underordning eller en underordnad funktion, eller inte är tillräckligt för att identifiera den underordnade instansen bör den auktoriserade sökingången inledas med den överordnade instansens namn.

6.3.4.4. Namnformer för verk/uttryck

En auktoriserad sökingång för ett verk, uttryck, manifestation eller exemplar kan antingen vara en ensam titel eller en titel som kombineras med den auktoriserade sökingången för verkets upphovsman/män.

6.3.4.5. Att skilja mellan namn

Ytterligare identifierande egenskaper bör ingå som en del av entitetens auktoriserade sökingång om detta är nödvändigt för att skilja entiteten från en annan med samma namn. Om man så önskar kan samma identifierande egenskaper ingå som en del av namnets variantformer.

6.4. Olika namn och varierande namnformer

Oavsett vilket namn som väljs för den auktoriserade sökingången bör även övriga varianter på namn och namnformer och namnformerna anges för att möjliggöra kontrollerad åtkomst.

7. Underlag för sökmöjligheter

7.1. Sökning

Sökingångar är de element i bibliografiska poster och auktoritetsposter som 1) tillhandahåller säker återvinning av bibliografiska poster och auktoritetsposter och de bibliografiska resurser de beskriver och 2) begränsar sökresultat.

7.1.1. Sökhjälpmedel

Namn, titlar och ämnen bör vara sök- och återvinningsbara med hjälp av alla verktyg i den aktuella bibliotekskatalogen eller den bibliografiska filen (med fullständigt namn, nyckelord, fraser, trunkering, identifikatorer etc.).

7.1.2. Grundläggande sökingångar

De sökingångar som bygger på de viktigaste attributen och relationerna hos de entiteter som beskrivs i den bibliografiska posten eller auktoritetsposten utgör de grundläggande sökingångarna.

7.1.2.1. Grundläggande sökingångar i bibliografiska poster innefattar:

- auktoriserad sökingång för verkets upphovsman eller, om flera upphovsmän är angivna, namnet på den först nämnde
- auktoriserad sökingång för verket/uttrycket (denna kan innefatta den auktoriserade sökingången för upphovsmannen)
- manifestationens huvudtitel eller konstruerad titel
- manifestationens utgivningsår eller upplageår
- kontrollerade ämnesord och/eller klassifikationskoder för verket
- standardnummer, identifikatorer och "nyckeltitlar" för den beskrivna entiteten.

7.1.2.2. Grundläggande sökingångar i **auktoritetsposter** innefattar:

- entitetens auktoriserade namn eller titel
- entitetens identifikatorer
- entitetens övriga namn och namnformer.

7.1.3. Ytterligare sökingångar

Attribut från andra delar av den bibliografiska beskrivningen eller auktoritetsposten kan användas som valfria sökingångar eller för att filtrera eller begränsa en sökning.

7.1.3.1. I **bibliografiska poster** innefattar sådana attribut (men är inte begränsade till)

- upphovsmännens namn, utöver den första namn på personer, familjer eller institutioner i andra roller än upphovsmannens (t.ex. skådespelare)
- andra titlar (t.ex. parallelltitlar, rubriktitlar)
- auktoriserade sökingångar för serier
- identifikatorer för den bibliografiska posten
- språk för det uttryck som gestaltas i manifestationen
- utgivningsort
- innehållstyp
- bärartyp.

7.1.3.2. I **auktoritetsposter** innefattar sådana attribut (men är inte begränsade till)

- releterade entiteters namn eller titlar
- identifikatorer för auktoritetsposten.

7.2. Återvinning

Då ett sökresultat innehåller flera poster med samma sökingångar, skall posterna visas en logisk ordning som passar kataloganvändaren, företrädesvis i enlighet med en standard som är relevant för sökingångens språk och skriftart.

ICP ORDLISTA

Denna ordlista innehåller de termer i *Internationella katalogiseringsprinciper (Statement of ICP - International Cataloguing Principles)* som har en specifik innebörd (inte bara den vanliga lexikaliska betydelsen). Sist i detta dokument finns några termer som används i Parisprinciperna eller andra tidigare regelverk för katalogisering men inte längre förekommer i ICP, något deltagarna i IME ICC (*IFLA Meeting of Experts on an International Cataloguing Code*) ansett det viktigt att notera.

ÖT = Överordnad term; UT = Underordnad term; RT = Relaterad term

Agent – En person (författare, förläggare, skulptör, utgivare, regissör, kompositör etc.) eller en grupp (familj, organisation, företag, bibliotek, orkester, land, federation etc.) eller en automatisk agent (automatisk väderstation, översättningsprogram etc.) som haft en roll i resursens livscykel.

[Källa: DCMI Agents Working Group, modifierat från arbetsdefinitionen]

Se även **Upphovsman [UT]**

Attribut – Entitetens egenskaper. Attributen kan vara en del av entiteten eller ha tilldelats denna.

[Källa: FRBR]

Auktoriserad namnform – Den namnform som valts som auktoriserad sökingång för entiteten.

Se även **Auktoriserad sökingång [RT], Föredraget namn [RT], Konventionellt namn [RT], Namn [ÖT], Variantform av namn [RT]**

Auktoriserad sökingång – Den föredragna kontrollerade sökingången för en entitet, fastställd och utformad enligt gällande regler eller standarder.

[Källa: IME ICC]

Se även **Auktoriserad namnform [RT], Föredraget namn [RT], Kontrollerad sökingång [ÖT], Sökingång [ÖT], Variantform av namn [RT]**

Auktoritetspost – En uppsättning dataelement som identifierar en entitet och kan användas för att underlätta tillgången till dess auktoriserade sökingång eller visningen av alla sökingångar för entiteten.

[Källa: IME ICC]

Bibliografisk beskrivning – En uppsättning bibliografiska data som identifierar en bibliografisk resurs.

[Källa: modifierat från ISBD]

Se även **Deskriptiv katalogisering [RT]**

Bibliografisk post – En uppsättning dataelement som beskriver och ger tillgång till en bibliografisk resurs samt identifierar relaterade verk och uttryck.

[Källa: IME ICC]

Bibliografisk resurs – En entitet inom biblioteksvärlden och liknande samlingar. Bibliografiska resurser består av produkter av intellektuellt eller konstnärligt skapande. I FRBR-

modellen utgör dessa resurser entiteterna i grupp 1: verk, uttryck, manifestation och exemplar.

[Källa: IME ICC]

Bibliografiskt signifikant – En egenskap hos en entitet, attribut eller relation som har en särskild mening eller är särskilt värdefull då det rör sig om bibliografiska resurser.

[Källa: IME ICC]

Bibliografisk värld – De företeelser som är kopplade till samlingar på bibliotek, arkiv, museer och andra informationsverksamheter.

[Källa: IME ICC]

Bärartyp – En beteckning som anger lagringsmediets format och bärarens placering tillsammans med den typ av spelare som behövs för att se, spela, köra etc. resursens innehåll. Manifestationens attribut återspeglas i bärartypen.

[Källa: modifierat från RDA:s ordlista (januari 2008)]

Deskriptiv katalogisering – Den del av katalogiseringen som redovisar beskrivande data och och sökingångar som inte har med ämnet att göra.

[Källa: IME ICC]

Se även **Bibliografisk beskrivning [RT]**, **Ämneskatalogisering [RT]**

Entitet – (viss) avgränsad och enhetlig företeelse av konkret el. abstrakt slag

[Källa: NE:s ordbok]

Exempel på entitetstyper i FRBR och FRAD innefattar produkter av intellektuellt eller konstnärligt skapande (verk, uttryck, manifestation och exemplar); agenterna (det vill säga personer, familjer, institutioner) som ansvarar för detta intellektuella och konstnärliga innehåll, den fysiska produktionen och distributionen av innehållet, eller som äger sådana produkter; eller ämnet för ett verk (verk, uttryck, manifestation, exemplar, person, familj, institution, koncept, objekt, händelse och plats).

[Källa: IME ICC]

Exemplar – En enskild representation av en manifestation.

[Källa: FRAD, FRBR]

Familj – Två eller fler personer som är relaterade till varandra genom födelse, äktenskap, adoption eller annan juridisk status eller på annat vis framställer sig själv som en familj.

[Källa: FRAD, modifierat av IME ICC]

Föredraget namn – Det entitetsnamn som valts i enlighet med regler eller standarder, för att utgöra grunden för den auktoriserade sökingång som skapas för entiteten.

Se även **Auktoriserad namnform [RT]**, **Auktoriserad sökingång [RT]**, **Konventionellt namn [RT]**, **Namn [ÖT]**

[Källa: IME ICC]

Grundläggande sökingång – En sökingång baserad på entitetens huvudattribut eller huvudrelation i en bibliografisk post eller en auktoritetspost, som garanterar att posten ifråga kan återfinnas och identifieras.

[Källa: IME ICC]

Se även **Sökingång [ÖT]**, **Ytterligare sökingång [RT]**

Händelse – En handling eller tilldragelse.

[Källa: FRAD (sådana som inte agerar som institutioner betraktas som ämnen), FRBR]

Identifikator – Ett nummer, kod, ord, fras, logotyp, figur etc. som är förbunden med en entitet, och gör att denna kan skiljas från andra entiteter inom den domän inom vilken identifikatorn tilldelats.

[Källa: FRAD]

Innehållstyp – En beteckning som anger den grundläggande kommunikationsform innehållet är uttryckt i och det mänskliga sinne genom vilket det är avsett att uppfattas. Både verket och uttryckets attribut återspeglas i innehållstypen.

[Källa: modifierat från RDA:s ordlista (januari 2008)]

Institution – En organisation eller grupp av personer och/eller organisationer som identifieras med ett särskilt namn och som uppträder, eller kan uppträda, som en enhet.

[Källa: modifierat från FRAD, FRBR]

Koncept – En abstrakt föreställning eller idé.

[Källa: FRAD (i relation till ämnen), FRBR]

Kontrollerad sökingång – En sökingång som registrerats i en auktoritetspost.

[Källa: modifierat från GARR]

Kontrollerade sökingångar innefattar både auktoriserade namnformer och de som betecknats som variantformer. De kan vara:

- baserade på person-, familje- och företagsnamn,
- baserade på namn för verk, uttryck, manifestationer och exemplar (det vill säga titlar),
- en kombination av två namn, som då en sökingång bestående av namn/titel får representera ett verk som kombinerar upphovsmannens namn med verkets titel,
- baserad på termer för händelser, objekt, koncept och platser,
- baserade på identifikatorer som standardnummer, klassifikationssystem etc.

Andra element (som t.ex. datum) kan läggas till själva namnet för att kunna skilja mellan entiteter med identiska eller liknande namn.

[Källa: FRAD – här noteras även att modellens fokus ligger på namn och termer som kontrolleras med hjälp av en auktoritetsfil]

Se även **Auktoriserad sökingång [UT]**, **Namn [RT]**, **Okontrollerad sökingång [RT]**, **Sökingång [ÖT]**, **Variantform av namn [UT]**

Konventionellt namn – Ett namn som inte är det officiella, men under vilket en institution, plats eller föremål kommit att bli känt.

[Källa: modifierat från RDA:s ordlista (januari 2008)]

Se även **Auktoriserad namnform [RT]**, **Namn [ÖT]**, **Variantform av namn [RT]**

Manifestation – Den fysiska gestaltningen av ett uttryck för ett verk.

[Källa: FRAD, FRBR]

En manifestation kan gestalta en samling av verk, ett individuellt verk, eller en del av ett verk. Manifestationer kan bestå av en eller flera fysiska enheter.

[Källa: IME ICC]

Namn – Ett tecken, ord eller grupp av ord under vilka entiteten är känd. Innefattar de ord/tecken som betecknar en person, familj, institution; innefattar de termer under vilka koncept, objekt, händelser och platser är kända; innefattar titlar på verk, uttryck, manifestationer och exemplar. Används som utgångspunkt för sökingången.

[Källa: FRBR, som det modifierats i FRAD]

Se även **Auktoriserad namnform [UT]**, **Föredraget namn [RT]**, **Kontrollerad sökingång [RT]**, **Konventionellt namn [UT]**, **Sökingång [RT]**, **Variantform av namn [UT]**

Normaliserad sökingång

Se **Auktoriserad sökingång**

Nyckeltitel – Det unika namn ISSN-nätverket tilldelat en seriell resurs, fast länkat till dess ISSN. Nyckeltiteln kan vara densamma som huvudtiteln eller, för att göra den unik, kan olika identifierande och/eller kvalificerande element läggas till, t.ex. utgivarens namn, publikationsort, upplageuppgift.

[Källa: ISBD]

Objekt – Ett materiellt ting, ett föremål.

[Källa: FRBR]

Okontrollerad sökingång – En sökingång som inte kontrolleras av en auktoritetspost.

[Källa: IME ICC]

Se även **Kontrollerad sökingång [RT]**, **Sökingång [ÖT]**

Person – En individ eller en identitet som skapats eller använts av en individ eller grupp.

[Källa: FRBR, som det modifierats i FRAD, därefter modifierat av IME ICC]

Plats – En plats.

[Källa: FRBR]

Relation – En specifik koppling mellan entiteter eller instanser av entiteter.

[Källa: baserat på FRBR]

Samling – 1. En fysisk eller virtuell grupp bestående av två eller flera verk eller delar av verk som kombinerats eller givits ut tillsammans. 2. En fysisk eller virtuell grupp bestående av bibliografiska resurser som ägs eller skapats av en bestämd institution.

[Källa: IME ICC]

Sökingång – Ett namn, term, kod etc. med hjälp av vilket bibliografisk data och auktoritetsdata kan sökas och identifieras.

[Källa: GARR, modifierat av FRAD och IME ICC]

Se även **Auktoriserad sökingång [UT]**, **Grundläggande sökingång [UT]**, **Kontrollerad sökingång [UT]**, **Namn [RT]**, **Okontrollerad sökingång [UT]**, **Variantform av namn [UT]** **Ytterligare sökingång [UT]**,

Upphovsman – En person, familj eller institution som ansvarar för det intellektuella eller konstnärliga innehållet i ett verk.

[Källa: IME ICC]

Se även **Agent [ÖT]**

Uttryck – Det intellektuella eller konstnärliga förverkligandet av ett verk.

[Källa: FRAD, FRBR]

Variantform av namn – Namnform som inte valts som auktoriserad sökingång för entiteten.

Den kan användas för att nå entitetens auktoritetspost eller utgöra en länk till den auktoriserade sökingången.

[Källa: IME ICC]

Se även **Auktoriserad namnform [RT]**, **Auktoriserad sökingång [RT]**, **Kontrollerad sökingång [ÖT]**, **Konventionellt namn [RT]**, **Namn [ÖT]**, **Sökingång [ÖT]**

Verk – En avgränsad intellektuell eller konstnärlig skapelse (det vill säga det intellektuella eller konstnärliga innehållet).

[Källa: FRAD och FRBR, modifierat av IME ICC]

Ytterligare sökingång – En sökingång som kan användas utöver de grundläggande sökingångarna för att förbättra återvinningen av bibliografisk data och auktoritetsdata.

[Källa: IME ICC]

Se även **Grundläggande sökingång [RT]**, **Sökingång [ÖT]**

Ämneskatalogisering – Den del av katalogiseringen som redovisar kontrollerade ämnesord och/eller klassifikationskoder.

[Källa: IME ICC]

Se även **Deskriptiv katalogisering [RT]**

Källor

AACR2 – *Anglo-American Cataloguing Rules*. – 2nd edition, 2002 revision. – Ottawa: Canadian Library Association; London: Chartered Institute of Library and Information Professionals; Chicago: American Library Association, 2002-2005.

DCMI Agents Working Group - Dublin Core Metadata Initiative, Agents Working Group. Arbetsdefinitionerna hämtade från <http://dublincore.org/groups/agents/> (2003). Slutrapporten finns tillgänglig online: <http://dublincore.org/documents/dcmi-terms/#classes-Agent>

FRAD – *Functional Requirements for Authority Data: A Conceptual Model – Final Report, 2008*.

FRBR – *Functional Requirements for Bibliographic Records: Final Report*. – Munich : Saur, 1998. (IFLA UBCIM publications new series; v. 19) Tillgänglig på IFLA:s hemsida: <http://www.ifla.org/VII/s13/frbr/> (september 1997, med revisioner och rättningar fram till februari 2008). Svensk översättning finns tillgänglig på http://www.biblioteksforeningen.org/komm/katalog/frbr/FRBR_svenska.pdf.

GARR – *Guidelines for Authority Records and References*. 2nd ed., rev. – Munich : Saur, 2001. (IFLA UBCIM publications new series; v. 23) Tillgänglig online: <http://www.ifla.org/VII/s13/garr/garr.pdf>

IME ICC – IFLA Meeting of Experts on an International Cataloguing Code (1st-5th : 2003-2007), rekommendationer från deltagarna

ISBD – *International Standard Bibliographic Description (ISBD): preliminary consolidated edition*. – Munich : Saur, 2007. (IFLA Series on Bibliographic Control, v. 31) Tillgänglig online: http://www.ifla.org/VII/s13/pubs/ISBD_consolidated_2007.pdf

RDA – *RDA: Resource Description and Access. Glossary Draft*. 5JSC/Chair/11/Rev (januari 2008, tabell 1) Tillgänglig online: <http://www.collectionscanada.gc.ca/jsc/rda.html#drafts>

NE:s ordbok - *Nationalencyklopedins ordbok* / utarbetad vid Språkdata, Göteborgs universitet, 1995-1996.

Termer som inte längre används

Bibliografisk enhet Se **Manifestation**

Hänvisning Se **Variantform av namn**

Uniform titel Se **Auktoriserad sökingång, Auktoriserad namnform, Namn**

Uppslag Se **Auktoriserad sökingång, Kontrollerad sökingång**

IME ICC:s resolution 2008

Deltagarna i IME ICC föresätter sig härmed att:

- göra nödvändiga redaktionella korrigeringar av de texter som antagits av deltagarna i IME ICC,
- sprida texten till alla relevanta regelskapande organ och IFLA-organisationer, såväl som till professionell press,
- redigera och publicera de internationella katalogiseringsprinciperna och ordlistan och göra dem fritt tillgängliga på webben,
- säkerställa att arbetet med korrigeringar fortsättes när väl FRAD och FR SAR är färdigställda och efterhand som modeller och scheman för katalogisering av data utvecklas, samt
- bevara dokumentationen om IME ICC och dela information om arbetsprocessen kring och resultaten av IME ICC.

Dessutom rekommenderar vi att IFLA:s Cataloguing Section får i uppdrag att underhålla texterna och se över dem ungefär vart femte år för att, efter överläggning med informationssamhället i stort, uppdatera sådant som bedöms vara nödvändigt .

Översättning Miriam Säfström, BTJ, med benäget bistånd av ledamöterna inom Svensk biblioteksförenings kommitté för katalogisering, samt dess förra ordförande Gunilla Jonsson.